

Kıymetli Okurlarımız,

2024 senesinin son sayısı olan 65. sayımızla yeniden karşınızdayız. Bu sayıda, yaşlanma çalışmaları, kadın istihdamı, intiharların önlenmesi, bilişsel esneklik ve bilişsel kontrol, koruyucu aile sistemi, dil ve konuşma bozukluğu ve birlikte ebeveynlik ilişkisi konularında yapılan çalışmalara yer veriliyor. Bir kısmı tezlerden, proje çıktılarında ve sahadan alınan verilere dayalı bu çalışmaları, politika yapıcılara, sahadaki uygulayıcılara, alana ve alanyazına yapacağı katkılar açısından önemsedığımızı belirtmek istiyoruz.

Bu sayımızda 7 çalışmaya yer veriyoruz.

İlk çalışma “İntiharla Mücadelede Sosyal Hizmetin Önemi ve Türkiye’de İntiharların Önlenmesine Yönelik Kurumsal Bir Model Önerisi” ismiyle Nurettin ÖZDEN ve Zehra İPEK tarafından birlikte yapılan çalışmadır. Bu çalışmada intihar olgusu çeşitli boyutlarıyla açıklanmaya çalışılmakta ve bu davranışın önlenmesi konusunda birtakım öneriler sunulmaktadır. İntihar davranışına etki eden faktörlerin geniş bir yelpazede yer aldığı ve bilhassa sosyal hizmetin müdahalede bulunabileceği sosyal sorun alanları ile çakıştığı göz önüne alındığında, odak noktası insanın değişimi ve toplumun olumlu yönde gelişimi olan sosyal hizmet disiplininin intiharların önlenmesi konusunda önemli bir rol oynayabileceği değerlendirilmektedir. İntihar davranışı ile mücadelede sosyal hizmet disiplininin de dahil olduğu bütüncül bir bakış açısı ile hareket edilmesinin ve bu süreçte görev alan kurumlar arasında iş

birliğinin sağlanmasının 3nemine dikkat çekilmektedir. Çalışma, g3n3m3z toplumlari açısından ciddi bir sosyal sorun haline gelmiş olan intihar olgusuna sosyal hizmet perspektifinden bakmayı ve T3rkiye’de intiharların 3nlenmesi konusunda kurumsal d3zeyde uygulanabilecek bir model 3nerisi geliştirmeyi amaçlamaktadır.

“Birlikte Ebeveynliğe Geçiş Programı’nın Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlik İlişkisi, Romantik İlişki Kalitesi, Depresyon ve Kaygı D3zeyleri 3zerindeki Etkisi” ismiyle Yalçın 3ZDEMİR, Ayşe G3l SEYHAN, Mehmet şAKİROĞLU, Ali Serdar SAĞKAL, G3khan AKSU ve Aylin YILMAZ HİĞDE tarafından birlikte yapılan çalışma derginin ikinci makalesidir. Bu alışmada Birlikte Ebeveynliğe Geçiş Programı’nın (BEGEP) evli, bir arada yaşayan ve ilk bebeklerini bekleyen çiftlerin birlikte ebeveynlik ilişkileri 3zerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmada, deneysel desen kullanılmış, deney ve kontrol gruplarından 3ntest, sontest ve izleme 3l3mleri alınmıştır. Araştırma, T3rkiye’nin batısında bir ilin merkez ilçesinde yaşayan toplam 35 çiftin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaş ve evlilik s3resi (yıl) ortalamaları sırasıyla 30.19 ve 2.62’dir. BEGEP, ebeveynlik d3nemindeki çiftlerin birlikte ebeveynlik ilişkisini kurmalarını ve geliştirmelerini amaçlayan kanıt temelli bir m3dahale programı olarak geliştirilmiş ve toplam 5 oturumdan oluşmuştur. Verilerin analizi için Tekrarlayan 3l3mler için ANOVA testi kullanılmıştır. Araştırma bulguları, BEGEP’in çiftlerin birlikte ebeveynlik d3zeyleri 3zerinde anlamlı bir etkisi olduğunu g3stermiştir. Bununla birlikte, BEGEP’in katılımcıların romantik ilişki kalitesi, depresyon ve kaygı d3zeyleri 3zerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, BEGEP’in etkililiği deneysel y3ntemle sınıanmış ve çiftlerin birlikte ebeveynliği 3zerinde olumlu bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının, Sağlık Bakanlığının ve belediyelerin b3nyelerinde aile eğitimi alanında çalışan uzmanlara, BEGEP’in uygulamasını yapması ve birlikte ebeveynlik kavramının tanıtılması ve yaygınlaştırılması 3nerilmektedir.

Derginin 33nc3 makalesi şeref Duhan ALTUĞ ve Ayşe 3NAL tarafından kaleme alınan “Sağlıklı Geriatrik Bireylerde Bilişsel Kontrol ve Bilişsel Esneklik D3zeylerinin Cinsiyetler Arası Karşılaştırılması” isimli araştırma

makalesidir. Bu çalışmada sağlıklı geriatric bireylerin bilişsel kontrol ve bilişsel esneklik düzeyleri cinsiyetler arası karşılaştırılmaktadır. Çalışmaya gönüllü olarak katılan 65 yaş üzeri toplam 68 sağlıklı (K:34/E:34) geriatric birey değerlendirildiği, bilişsel kontrol ve esneklik düzeylerini ölçmek için Bilişsel Kontrol ve Esneklik Ölçeği (BKEÖ) kullanıldığı bilgisine yer verilmektedir. Çalışmaya katılan kadınların yaş ortalamasının $70,94 \pm 4,45$ ve erkeklerin yaş ortalaması $71,85 \pm 4,32$ olduğu ifade edilmektedir. Buna göre, BKEÖ'nün duygular üzerinde bilişsel kontrol alt parametresinde kadınlar ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı ($p=0,117$) tespit edilmiştir. Benzer şekilde, BKEÖ'nün değerlendirme ve başa çıkma esnekliği alt parametresinde ($p=0,903$) ve toplam puanında ($p=0,235$) da istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir. Kadınlarda kronik hastalık varlığı ile değerlendirme ve başa çıkma esnekliği arasında negatif bir ilişki bulunmuştur ($p=0,013$). Erkeklerde ise kronik hastalık varlığı ile duygular üzerinde bilişsel kontrol ($p=0,013$) ve toplam puan ($p=0,005$) arasında negatif yönlü ilişkiler saptanmıştır. Sonuçlar, kadınların stresle başa çıkma puanlarının erkeklere kıyasla daha yüksek olduğunu ve kadınların duygularını daha iyi yönetebildiğini, erkeklerden daha fazla çözüm yolları aradığını göstermektedir.

Dördüncü çalışma "Dil Ve Konuşma Bozukluğu Tanısı Olan ve Tipik Gelişim Gösteren Çocukların Oyun Davranışlarının İncelenmesi" ismiyle Elif BARMAK, Halil Tayyip UYSAL, Neriman ARAL, Fatih AYDOĞDU, Semiha Bengisu YILMAZ ve Burçin AYSU tarafından birlikte kaleme alınan çalışmadır. Bu çalışmada dil ve konuşma bozukluğu olan (konuşma sesi bozukluğu, akıcı konuşma bozukluğu ve gelişimsel dil bozukluğu) ve tipik gelişen çocukların oyun davranışlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma 36-71 ay arasında dil ve konuşma bozukluğu (DKB) olan 200 çocuk ve tipik gelişim gösteren 200 çocuk olmak üzere toplam 400 çocuk ve öğretmenleriyle yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak "Genel Bilgi Formu ve "Oyun Davranışı Ölçeği" kullanılmıştır. DKB olan çocukların sessiz davranış ve tek başına oyun puan ortalamalarının tipik gelişim gösteren çocuklardan anlamlı düzeyde yüksek ve sosyal oyun puanları ise anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Yaş değişkenine göre her iki grup arasında sessiz davranış, tek başına, paralel ve sosyal oyun puanları farklılaşmaktadır. Dil bozukluğu olan çocukların sessiz davranış puan ortalamaları konuşma sesi bozukluğu olan çocuklardan anlamlı

düzeyde yüksekken; konuşma sesi bozukluğu olan çocukların sosyal oyun puan ortalamaları ise dil bozukluğu olan çocuklara göre anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır. Bu bulgular doğrultusunda dil ve konuşma bozukluğu olan çocukların, tipik gelişen akranlarına göre oyun becerilerinde farklılıklar olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda; DKB'li çocuklarla çalışan klinisyenlerin, çocukların dil ve konuşma becerilerini değerlendirmenin yanı sıra oyun davranışlarını da değerlendirmesi önerilmekte, değerlendirme sonuçlarının ise bu çocuklar için oluşturulacak müdahale ve terapi süreçlerine dahil edilmesi önemli görülmektedir.

Neslihan Nur PEHLİVAN ve Cansu ALAYVAZ GÜNGÖR tarafından birlikte kaleme alınan “Vosviewer İle Yerinde Yaşlanma Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi: Mevcut Durum ve Eğilimler” isimli makale sayının beşinci makalesidir. Bu çalışmada, 1984-2024 yılları arasında Web of Science veri tabanında yerinde yaşlanma ile ilgili yayımlanmış 2937 çalışma bibliyometrik olarak analiz edilmiştir. Verilerin analizi, haritalaması ve ağ görselleştirmesi için VOSviewer yazılımı kullanılmıştır. Bu analizde bilimsel makaleler, yazarlar, ülkeler, kurumlar ve anahtar kelimeler gibi bilgiler değerlendirilmiş, sonuçlar ise VOSviewer adlı yazılım kullanılarak haritalama ve ağ görselleştirme teknikleri ile ortaya konmuştur. Yapılan analizde en çok makale (n= 2153) türünde yayın yer almaktadır. Analiz sonucunda, özellikle 2012 yılından sonra yayın sayısının belirgin bir şekilde arttığı görülmektedir. Bu konuda en çok yayın yapan araştırmacı Skubic, M. (n= 21) olurken, en aktif kurum Missouri Üniversitesi ve en fazla yayına sahip ülke ise ABD (n= 1118) olmuştur. Yerinde yaşlanmayla birlikte sıkça kullanılan anahtar kelimelerin “older adults (yaşlı yetişkinler)”, “aging (yaşlanma)”, “older people (yaşlı insanlar)”, “dementia (demans)”, “housing (konut)”, “technology (teknoloji)”, “elderly (yaşlı)” ve “long-term care (uzun süreli bakım)” olduğu görülmüştür. Çalışma, yerinde yaşlanma alanındaki araştırmacılara rehberlik ederek, gelecekteki iş birliği alanlarını belirlemekte ve araştırma eğilimlerini anlamaya katkı sağlamaktadır.

Derginin altıncı makalesi “Güney Avrupa Refah Devletlerinde Kadın İstihdamının Belirleyicileri Üzerine Bir Panel Veri Analizi” isimli Büşra KORU UZKURT tarafından yapılan çalışmadır. Çalışmada, kadınların iş gücüne

katılımının nispeten düşük olduğu İtalya, İspanya, Portekiz, Yunanistan ve Türkiye gibi Güney Avrupa refah rejimi ülkelerinde kadın istihdamını etkileyen faktörleri belirlemektir. Bu bağlamda, doğurganlık oranı, boşanma oranı, eğitim düzeyi, yoksulluk oranı ve Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın kadınların iş gücüne katılımı üzerindeki etkileri incelenmektedir. 1990-2022 dönemine ait seçilmiş ülke verileri Eurostat, OECD ve Dünya Bankası veri tabanlarından elde edilmiş ve STATA 17 yazılım programı kullanılarak panel veri analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Analiz sonucunda, Güney Avrupa refah devletlerinde kadınların iş gücüne katılımını; boşanma oranı ve eğitim düzeyinin etkilediği, ancak doğurganlık oranı, yoksulluk oranı ve Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın anlamlı bir şekilde etkilemediği görülmüştür. Araştırma bulgularına göre boşanma oranındaki artış, kadınların iş gücüne katılımını düşük de olsa olumsuz etkilemektedir. Eğitim seviyesindeki artış ise kadın istihdamını pozitif yönde etkilemektedir. Bu yönüyle kadın istihdamına dair verilerin analiz edildiği bu çalışmanın, literatüre ve politika yapıcılara önemli bilgiler sunacağı beklenmektedir.

Ethem Ali DÖLEK, Mehmet Zafer DANIŞ ve İhsan KUTLU tarafından birlikte kaleme alınan “Sosyal Hizmet Bağlamında Koruyucu Aile Sistemine İlişkin Bibliyometrik Bir Analiz” isimli çalışma derginin yedinci ve son makalesidir. Çalışmada Web of Science (WOS) veri tabanında yer alan koruyucu aile sistemi konulu yayınların bibliyometrik açıdan analiz edilmesi amaçlandığı, Literatürde pek çok bibliyometrik çalışma bulunmakla birlikte, koruyucu aile sistemiyle ilgili mevcut durumu değerlendiren bir çalışmaya rastlanmadığı bulgusuna yer verilmektedir. Çalışma ile koruyucu aile sistemine ilişkin yapılmış çalışmaların, bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak nicel veriler ışığında sistematik bir özetinin çıkarılması ve bu konuda çalışan araştırmacılara genel bir perspektif sunulması amaçlandığı ifade edilmektedir. Bu doğrultuda, son beş yılda (2019-2023) WOS veri tabanında "foster family care" anahtar kelimesiyle yapılan arama sonucunda 1437 çalışma belirlenmiş ve analiz edilmiştir. Yayınların genel dağılımı açıklandıktan sonra, eş oluşum ve ortak atıf analizleri VOSviewer yazılımı kullanılarak görselleştirilmiştir. Analiz sonuçları, koruyucu aile sistemi hakkında en fazla yayının 2020 yılında yapıldığını göstermektedir. Yayınların büyük bir kısmı sosyal hizmet alanındaki makalelerden oluşurken, en çok yayına sahip ülkenin ABD

olduğu, Washington Üniversitesi'nin ise en çok yayına sahip kurum olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, VOSviewer yazılımı ile yapılan analizde en sık kullanılan anahtar kelimelerin "foster care" (koruyucu bakım), "child welfare" (çocuk refahı), "out-of-home care" (ev dışı bakım), "kinship care" (akrabalık bakımı) ve "child protection" (çocuk koruma) olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışma, koruyucu aile sistemine dair yapılan araştırmaların kapsamını ve eğilimlerini ortaya koyarak, bu alanda daha sonra yapılacak çalışmalar için önemli bir referans kaynağı niteliğindedir.

Çalışmaların faydalı olması temennisiyle iyi okumalar, selamlar...

Doç. Dr. Olgun GÜNDÜZ

Editör